

інформаційними системами, що забезпечує реалізацію бізнес-процесів закладів освіти при функціонуванні у середовищі з високим рівнем невизначеності.

Література:

1. Кобилін, А. М. Інформаційний менеджмент : навч. посіб. / А. М. Кобилін, Б. В. Самородов. Львів : «Новий Світ – 2000», 2017. 216 с.
2. Kenneth C. Laudon, Jane Price Laudon Management Information Systems: Managing the Digital Firm 15th Edition / Kenneth C. Laudon, Jane Price Laudon. Pearson; 2017. 648 p.
3. Настанова до зводу Знань з управління проєктами. Настанова РМВОК 7-е видання та стандарт з управління проєктами, 2022.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-74>

USE OF EDUCATIONAL INFORMATION TECHNOLOGIES: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF DISTANCE EDUCATION FOR STUDENTS OF HIGHER EDUCATION

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Yevchenko O. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Philosophical and Historical Studies
and Mass Communications of the State
University "Zhytomyr Polytechnic"
Zhytomyr, Ukraine*

Євченко О. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософсько-
історичних студій та масових
комунікацій
Державний університет
«Житомирська політехніка»
м. Житомир, Україна*

Поняття «інформаційне суспільство» як нової історичної фази розвитку з'явилося у кінці ХХ – на початку ХХІ століття. Аби успішно діяти в інформаційному суспільстві, слід уміти використовувати нові технології під час розв'язання професійних завдань, зокрема інформаційні, котрі визначаються як «цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів

обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування» [3]. Мета використання інформаційних технологій у системі освіти полягає у забезпеченні ефективної інформаційної підтримки навчально-виховного процесу [5].

Відповідно до Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні дистанційна освіта – це «форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання» [1]. Означена форма навчання є перспективною, адже результати розвитку, раніше зосереджені на техносфері, нині концентруються на інфосфері, а використання інформаційних технологій надає перевагу над іншими формами взаємодії. Загалом система дистанційної освіти створює рівні можливості для студентів, цивільних і військових фахівців, безробітних у будь-яких районах країни і за кордоном реалізувати свої права на освіту й одержання інформації [4].

Окрім того, навчання з використанням інформаційних технологій в умовах пандемії та воєнного стану в Україні, пов'язаного з військовою агресією Російської Федерації, є найбільш гнучкою та доступною формою. Тому мета статті полягає в аналізі переваг та недоліків означеної форми навчання для здобувачів вищої освіти.

Переваги дистанційної форми навчання є такі:

- навчання у зручний час і доступність навчальних матеріалів (здобувачі освіти можуть самостійно будувати графік навчання; доступ до всієї необхідної літератури та навчально-методичних матеріалів відкривається після реєстрації в системі дистанційного навчання або на сайті ВНЗ; зникає проблема нестачі чи відсутності підручників, навчальних посібників тощо; не обов'язково навчатися у тому ж темпі, що й інші студенти, за умови вчасного та успішного проходження проміжних та підсумкових атестацій);

- навчання без територіальної прив'язки (можна вчитися вдома, на робочому місці, бо умовою навчання є наявність комп'ютера або гаджета з доступом до інтернету, що є перевагою для осіб з інвалідністю, батьків з малими дітьми, інших груп);

- поєднання навчання з іншим видом діяльності (для заочної форми навчання не обов'язково брати відпустку на основному місці роботи, дистанційно також можна навчатися у декількох навчальних закладах одночасно);

– мобільність навчання, економія часу (зв'язок з викладачами може здійснюватися електронною поштою або соціальними мережами, що ефективніше та швидше, ніж призначення особистої зустрічі);

– індивідуальний підхід (під час традиційного навчання у викладача не завжди є можливість приділити необхідну увагу всім студентам, підлаштуватися під темп роботи кожного, тому використання дистанційних технологій підходить для організації індивідуального підходу);

– економія ресурсів (дистанційне навчання є економічно вигідним, оскільки студентам не потрібно витратити кошти на поїздки до місця проведення занять, оренду квартири, отриманням харчування поза межами дому тощо);

– зручність для викладача (викладачі можуть приділяти увагу більшій кількості студентів і працювати, наприклад, перебуваючи у відрядженні);

– більша гнучкість навчального процесу (онлайн-навчання дозволяє знаходити зручний час, адже навчальні матеріали й інструкції доступні в інтернеті; розклад складається з урахуванням навантаження всіх викладачів, тому не завжди зручний для кожного, а проводити пари в режимі дистанційного навчання можливо як зранку, так і ввечері, за умови погодження викладача зі студентами та деканатом);

– чітко структуровані матеріали (завдання надаються з чіткими інструкціями; викладачі надають максимум необхідних матеріалів; не витрачається час на сторонні розмови, як це часто буває під час аудиторних занять);

– опанування й удосконалення навичок використання digital-інструментів здобувачами освіти та викладачами (використовуються онлайн-платформи Zoom, Google Meet та інші) [2].

Окрім переваг, зазначимо й недоліки дистанційної форми навчання, як-от:

– залежність від наявності / якості інтернет-зв'язку (в умовах воєнного стану у зв'язку із ракетними ударами по енергетичній інфраструктурі України означений недолік вийшов на перший план, тому навчальні заклади мають серйозно продумати шляхи подолання означеного ризику);

– необхідність мотивації (оскільки навчальний матеріал переважно вивчається самостійно, це вимагає відповідальності і самоконтролю, а підтримувати такий темп навчання без стороннього контролю не завжди вдається);

- низька можливість відпрацювання практичних умінь і навичок (досить проблемно якісно організувати дистанційне навчання за напрямками підготовки та спеціальностями, на яких передбачена велика кількість практичних занять);
- мінімальна комунікативна та соціальна взаємодія (особистий контакт здобувачів освіти один з одним і з викладачами мінімальний, тому така форма навчання не сприяє розвитку комунікабельності, впевненості, навичок роботи у команді тощо);
- складна технологія та недостатній рівень володіння онлайн-інструментами (необхідно придбати обладнання: комп'ютер, веб-камеру, забезпечити стабільне з'єднання з інтернетом; недостатній рівень володіння онлайн-інструментами може створювати проблеми для осіб, які не є комп'ютерно та технічно грамотними);
- відсутність емоційного контакту (онлайн-спілкування не може замінити реальну комунікацію, оскільки відсутній фізичний контакт);
- важко налаштувати робочу атмосферу (студенти можуть відволікатися при вимкненому звуку та камері, в той час, як увімкнені камери можуть загальмувати роботу навчальних онлайн-платформ, а постійний звук створити зайві шуми);
- погіршення стану здоров'я (погіршення зору, низька рухова активність).

Отже, найсуттєвіша перевага дистанційної освіти в тому, що вона дозволяє отримати доступ до численних інструментів навчання в умовах надзвичайного стану, використовуючи мінімальні фінансові ресурси. Особливої актуальності така форма навчання набула в Україні у зв'язку з воєнним станом, оскільки на окремих територіях альтернативи такому виду навчання немає через безпекові виклики, і це єдино можливий спосіб продовжувати навчання. Незважаючи на певні недоліки, дистанційне навчання забезпечує кращі варіанти навчання для студентів, особливо в умовах пандемії або воєнного часу.

Альтернативою онлайн-ресурсам є навчання за допомогою методичних матеріалів та підручників, після опрацювання яких студенти отримують зворотний зв'язок від викладача електронною поштою або під час особистої зустрічі, бо саме зворотний зв'язок – один із чинників мотивації до навчання.

Поєднання інструментів дистанційного та традиційного навчання – це форма змішаного навчання, яке може нівелювати недоліки дистанційного навчання, зберігши його переваги. Змішане навчання може стати новим освітнім трендом після подолання пандемії COVID-19 та закінчення воєнних дій в Україні.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. Затверджена 20 грудня 2000 р. URL: <http://uiite.kpi.ua/2019/06/03/1598/> (дата звернення: 19.11.2022).
2. Миронов Ю. Б., Миронова М. І. Переваги та недоліки дистанційного навчання. URL: <https://kerivnyk.info/perevahy-ta-nedoliky-dystantsijnogo-navchannya> (дата звернення: 19.11.2022).
3. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.11.2022).
4. Сігаєва Л. Є. Використання сучасних інформаційних технологій в освіті дорослих України. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2011. Вип. 28. С. 66–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2011_28_16 (дата звернення: 19.11.2022).
5. Стефаненко П. Дидактичні особливості дистанційного навчання у вищій школі. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2004. № 1. С. 22–32.